

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2015. gada 19. februārī Nr. 1-8/6

Ministru prezidentei
L.Straujumas kundzei
Brīvības bulvārī 36
Rīgā, LV-1520

*Par koncepciju „Par adopcijas un
ārpusģimenes aprūpes sistēmu pilnveidošanu”*

Koncepcijā „Par adopcijas un ārpusģimenes aprūpes sistēmu pilnveidošanu” attiecībā uz atlīdzību par aizbildņa pienākumu pildīšanu Labklājības ministrija rosināja pieņemt lēmumu, izvērtējot trīs iespējamus variantus:

- 1) atlīdzību par pienākumu pildīšanu turpināt maksāt visiem aizbildņiem kā tas ir patlaban;
- 2) atlīdzību nemaksāt bērna vecvecākiem;
- 3) aizbildņiem vispār nemaksāt atlīdzību.

Ministru kabinets 2015. gada 26. janvāra sēdē atbalstīja trešo variantu, kas paredz no 2018. gada pārtraukt atlīdzības izmaksu par aizbildņa pienākumu pildīšanu un kuram kā viens no trūkumiem norādīts: „Var samazināties aizbildnībā esošo bērnu skaits.”

Vēlos vērst uzmanību, ka 2014. gada novembra Deklarācijas par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību 110.punktā kā viena no valdības prioritātēm ir noteikts uzdevums stiprināt aizbildņu kustību: „Lai nodrošinātu katram bērnam iespēju augt ģimenē vai ģimeniskā vidē, stiprināsim alternatīvo ģimeņu (audžuģimenes, aizbildņi) kustību. (..) Nodrošināsim audžuvecākiem un aizbildņiem iemaksas no valsts budžeta pensiju apdrošināšanai.”

Valdības rīcības plānā Deklarācijas par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai¹ iekļauts pasākums īstenot Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādņēs 2014.-2020. gadam² paredzētos pasākumus 2015. - 2018. gadā.³

¹ Apstiprināts ar Ministru kabineta 2015.gada 16.februāra rīkojumu Nr.78.

² Apstiprinātas ar Ministru kabineta 2013.gada 4.decembra rīkojumu Nr.589.

³ Rīcības plāna pasākums Nr.110.2.

Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādnes 2014. – 2020. gadam paredz uzdevumu pārskatīt atlīdzības aizbildnim un audžuģimenei par pienākumu veikšanu apmēru un nosacījumus, pie kuriem atlīdzība tiek piešķirta.

Savukārt saskaņā ar Rīcības plānu Ģimenes valsts politikas pamatnostādņu 2011.–2017.gadam īstenošanai⁴ Labklājības ministrijai ir noteikts uzdevums palielināt atlīdzības aizbildnim par pienākumu pildīšanu apmēru (5.5.3.punkts).

Koncepcijā ietvertais un Ministru kabineta atbalstītais risinājums pārtraukt atlīdzības par pienākumu pildīšanu izmaksu visiem aizbildņiem ir pretrunā pamatnostādnēs noteiktajiem uzdevumiem pārskatīt un palielināt atlīdzības apmēru. Līdz ar to secināms, ka atlīdzības aizbildnim par pienākumu veikšanu izmaksas pārtraukšana ir pretrunā Deklarācijā par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību noteiktajiem uzdevumiem (stiprināt aizbildņu kustību) un Valdības rīcības plāna pasākumiem.

Viens no Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2014.-2020. gadam mērķiem ir panākt, ka bērni dzīvo labvēlīgā ģimeniskā vai ģimenei pietuvinātā vidē, plānojot, ka aizbildnībā un audžuģimenē (ģimeniskā vidē) dzīvojošo bērnu skaits attiecībā pret visiem bērniem, kas ir ārpusģimenes aprūpē, pakāpeniski palielinātos no 77,8% 2011.gadā līdz 85% 2020.gadā⁵.

Izvēlētais risinājums - aizbildņiem nemaksāt atlīdzību par pienākumu pildīšanu - var samazināt aizbildnībā esošo bērnu skaitu, jo tas pasliktina aizbildņu situāciju un var atstāt negatīvu ietekmi uz personu motivāciju kļūt par aizbildņiem. Turklāt tas neatbilst Civillikuma 307.pantā noteiktajam, ka aizbildnim, kas neatrodas taisnas līnijas radniecībā ar aizbilstamo, nosakāma taisnīga atlīdzība.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, aicinu pārskatīt lēmumu attiecībā uz atlīdzību par aizbildņa pienākumu pildīšanu.

Tiesībsargs

J.Jansons

⁴ Apstiprināts ar Ministru kabineta 07.12.2012 gada rīkojumu Nr.584.

⁵<http://likumi.lv/doc.php?id=253919>, [259] Mērķis 2; [260] Mērķa sasniegšanas rādītāji.